योनाहोपाख्यानं ।

1

१ प्रथमोऽध्यायः ।

१ नीनवीं योनाहस्य प्रेषणं तर्शीशे तस्य पलायनं ४ झञ्झाया उपस्थितिः १० समुद्रे तस्य निक्षेपः १७ मत्स्येन तस्य ग्रसनञ्च ।

१ एकदामित्तयसुतं योनाहं प्रति सदाप्रभोर्वाक्यं प्रादुरभूत्, यथा,
२ त्वमुत्थाय महानगरीं नीनवीं गच्छ तस्याः प्रतिकूलां घोषणां कुरु च,
३ यतस्तस्या दुष्टता मम सम्मुखमुपातिष्ठत्। तदा योनाहः सदाप्रभो
र्दृष्टितः पलायितुमुद्यतो याफुं गतश्च, तत्र तर्शीशगामिनं पोतमासाद्या-
तारं दत्त्वा सदाप्रभो र्दृष्टितस्तज्जनैः साद्धं तर्शीशं गन्तुं तं प्रविवेश च।
४ अनन्तरं सदाप्रभुना महावायुः समुद्रं प्रहितः समुद्रे च महती झञ्झो-
५ त्पन्ना तया पोतभङ्गशङ्काभूत्। तदा पोतवाहा भीत्वा प्रत्येकं स्वं स्वं
देवमुद्दिश्याक्रन्दन्, पोतस्थद्रव्याणि च समुद्रे निक्षिपन्तस्तं लघुं कर्त्तु-
६ मयतन्त, योनाहस्तु पोतगर्भमवरुह्य शयित्वा सुषुप्त आसीत्। तदा

नाविकाध्यक्षस्तस्यान्तिकं गत्वा जगाद, भो सुषुप्त, त्वं किं कुरुषे? उत्तिष्ठ निजेश्वरमाह्वय प्रार्थनां कुरुष्व, किंखिदीश्वरोऽस्मत्पक्षे चिन्तां करिष्यति, तथा सति वयं न नंक्ष्यामः। अनन्तरं ते परस्परं जगदुः, ७ आयात, कस्य कारणादियं विपद् अस्मानुपागता तन्निर्णयार्थमस्माभि र्गुटिकापातः क्रियतां। अपरं गुटिकापाते कृते गुटिकया योनाहो निर्दिष्टः। अतस्ते तं जगदुः कस्य कारणादियं विपदस्मानुपागता तद- ८ स्मान् ज्ञापय। का तव व्यवसा? कुतः स्थानात् त्वमागतः? तव को देशः? का वा तव जातिः? ततः स तान् जगाद, इब्रीयोऽहं, समुद्रस्य ९ स्थलस्य च यो निर्म्माता तस्य स्वर्गेश्वरस्य सदाप्रभोरहं भयकारी।

एतेन ते नरा अतीव त्रासयुक्ता भूत्वा तं जगदुः, किमर्थं त्वमेतत् कृत- १० वान्? वस्तुतः स सदाप्रभो र्दृष्टितः पलायते तत् तेऽवगता आसन्, यतः स तांस्तज्ज्ञापितवान्। असत्पीडनात् समुद्रो यथा विरमेत् तदर्थं त्वां ११ प्रत्यस्माभिः किं कर्त्तव्यं? यतः समुद्र उत्तरोत्तरं संरब्धो जायते। ततः १२ स तान् जगाद, यूयं मां धृत्वा समुद्रे निक्षिपत, तेन समुद्रो युष्मत्पीड- नाद् विरमिष्यति, यतोऽहं जाने, ममैव कारणादियं झञ्झा युष्मान् आक्रमीत्। तथापि ते नराः पोतं स्थले परावर्त्तयितुं तरङ्गभेदनाया- १३ चेष्टन्त न तु शेकुः, यतस्तेषां प्रातिकूल्येन समुद्र उत्तरोत्तरं संरब्धोऽजा- यत। अतस्ते सदाप्रभुमाह्वयेत्थं प्रार्थयाञ्चक्रिरे, भो सदाप्रभो, नरस्यै- १४ तस्य प्राणानां कृतेऽस्माकं विनाशो मा भवतु, निर्दोषरक्तपातापराधम- स्मासु मार्पय वा, यस्माद् भो सदाप्रभो, तुभ्यं यदरोचत त्वं तदेव कृतवान्। अपरं योनाहस्ते धृतः समुद्रे निक्षिप्तश्च, तदा समुद्रः स्वसंर- १५ म्भाद् विरतः। ततस्ते नराः सदाप्रभुतोऽतीव भीत्वा सदाप्रभवे बलीन् १६ ददु र्व्रतसङ्कल्पांश्च चक्रिरे।

परन्तु सदाप्रभुना प्रकाण्ड एको मत्स्यो योनाहस्य गिलने नियुक्तः, १७ तस्य मत्स्यस्योदरे योनाहो दिनत्रयं रात्रित्रयञ्च यापयामास।

---

2 २ द्वितीयोऽध्यायः।

१ योनाहस्य प्रार्थना १० तस्योद्धारश्च।

तस्य मत्स्यस्योदरेऽवस्थितिकाले योनाहो निजेश्वरं सदाप्रभुमुद्दिश्य १ प्रार्थयाञ्चक्रे। स उवाच, २

नित्यप्रभुं समुद्दिश्य मम सङ्कटमध्यतः।
कृतवानहमाह्वानं स मह्यञ्चोत्तरं ददौ॥
आर्त्तनादो मयाकारि पातालस्यैव गर्भतः।
स्वकर्णाभ्यां गृहीतश्च मामकीनरवस्त्वया॥
२ निक्षिप्तोऽहं त्वयागाधेऽपां हृदि स्रोतसावृतः।
सकलैस्तव कल्लोलैस्तरङ्गैश्चासमाप्लुतः॥
४ मयावादि निरस्तोऽहम् अभवं तव दृष्टितः।
त्वत्प्रासादं पवित्रन्तूद्दिश्य द्रक्ष्याम्यहं पुनः॥
५ प्राणस्पर्शिजलैरुद्धोऽगाधाद्भिः परिवेष्टितः।
अभवं बद्धशीर्षश्च तन्तुभिः सागरोद्भवैः॥
६ अहं पर्व्वतमूलानां स्थानं गत्वावरूढवान्।
धरिण्यर्गलबद्धाभूत् सदाकालं ममोपरि॥
तथा सत्यपि मत्प्राणान् क्षयस्थानस्य मध्यतः।
पुनरुद्धृतवांस्त्वं हि भो मदीश सदाप्रभो॥
७ मत्प्राणेष्ववसीदत्सु स्मृतो नित्यप्रभु र्मया।
याञ्चा मे त्वामुपातिष्ठत् पवित्रे तव मन्दिरे॥
८ असाराणां व्यलीकानां वस्तूनां सेवकास्तु ये।
स्वदयालाभमार्गन्ते सन्त्यजन्ति नराः स्वयं॥
९ अहन्तु त्वां समुद्दिश्य स्तवस्य ध्वनिना समं।
बलिदानं करिष्यामि यत् प्रतिश्रुतवानहं।
तच्छोधञ्च करिष्यामि त्राणं दानं सदाप्रभोः॥
१० अनन्तरं सदाप्रभुना तस्मै मत्स्यायाज्ञायां प्रदत्तायां स योनाहं स्थल उज्जगार।

---

३ तृतीयोऽध्यायः।

१ पुनश्च नीनवीं प्रेषितस्य योनाहस्य तत्र प्रचारणं ५ पापात् तन्निवासिनामनुतापः १० तेषां रक्षणञ्च।

१ अपरं द्वितीयवारं योनाहं प्रति सदाप्रभो र्वाक्यं प्रादुरभूत्, यथा,
२ त्वमुत्थाय महानगरीं नीनवीं गच्छ, मया च यां घोषणां वक्ष्यसे, तां तत्र
३ घोषय। ततः सदाप्रभो र्वाक्याद् योनाह उत्थाय नीनवीं गतः। सा तु

नीनवीश्वरस्य दृष्ट्यां महती नगरी दिनत्रयमानस्य गमनस्य योग्या
चासीत्। अतो योनाहो नगरं प्रवेष्टुमारभ्यैकदिनमानं गमनं कुर्व्वन्नि- ४
दमघोषयत्, यथा, अद्यारभ्य चत्वारिंशद्दिनेष्वतीतेषु नीनवीयमुत्पाट-
यिष्यते।

तदा नीनवीयजना ईश्वरे प्रत्ययं कृत्वोपवासं घोषयामासु र्महान्तः ५
क्षुद्राश्च सर्व्वे शाणवसनं परिदधिरे च। तस्यां कथायाञ्च नीनवीयरा- ६
जस्यान्तिकमुपस्थितायां स निजसिंहासनादुत्थाय गात्रतो राजवस्त्रं
त्यक्त्वा शाणवसनं परिदधे, भस्मनि निषसाद च, नीनव्यां घोषणया ७
राज्ञस्तदीयामात्यानामादेशादिमां कथां ज्ञापयामास च, यथा, मनुष्याः
पशवश्च गावो मेषाश्च किमपि मास्वादयन्तु, मा चरन्तु, जलं मा पिबन्तु
वा। मनुष्याः पशवश्च शाणवस्त्राणि परिदधतामीश्वरमुद्दिश्योच्चैराह्वानं ८
कुर्व्वताञ्च, मनुष्याश्च प्रत्येकं स्वकुमार्गात् स्वहस्तस्थितदौरात्म्याच्च परा-
वर्त्तन्तां। को जानीत ईश्वरः पुनरनुतप्य स्वप्रचण्डक्रोधान्निवर्त्तिष्यते, ९
तथा सति वयं न नंक्ष्यामः।

तत ईश्वरस्तेषां तां क्रियामर्थतः स्वकुमार्गात् तेषां परावर्त्तनं ददर्श, १०
तस्मात् तेषामनिष्टसाधनस्य यां कथामीश्वरो गदितवान्, स तामध्वनु-
तप्य तदनिष्टं न साधयामास।

४ चतुर्थोऽध्यायः।

१ ईश्वरस्य दयायां योनाहस्य क्रोधः ५ एरण्डस्य दृष्टान्तेन तं प्रतीश्वरस्य तर्जनञ्च।

एतेन योनाहोऽतीव विषण्णो बभूव चुक्रोध च। अतः स सदाप्रभु- १
मुद्दिश्य प्रार्थनां कृत्वा जगाद, भो सदाप्रभो, स्वदेशेऽवस्थितिकालेऽपि २
ममेयं कथा किं नासीत्, तस्मादेवाहं त्वरां कृत्वा तर्शीशं गन्तुमयते,
यतोऽहं ज्ञातवान्, त्वं कृपामयः स्नेहशीलस्त्वेश्वरः क्रोधे धीरो दयायां
महान् अनिष्टमध्वनुतापकारी चासि। अतो भो सदाप्रभो, त्वमिदानीं ३
मम प्राणान् मत्तो हर्त्तुमर्हसि, यतो मम जीवनान्मरणं श्रेयः। तदा ४
सदाप्रभु र्जगाद, तव क्रोधनं किं भद्रं?

योनाहो नगरान्निर्गत्य नगरस्य पूर्व्वदिश्यवर्त्तत, तत्रैव स स्वकृते ५
कुटीरं निर्म्माय नगरस्य का गति र्भवति तद्दर्शनप्रतीक्षया तत्र छाया-
यामुपविश्यावातिष्ठत। तदा सदाप्रभुरीश्वर एरण्डमेकं नियुयुजे, ६

स्वविषादाद् योनाहस्योद्धारार्थं स तदीयमस्तकस्योपरि छायाप्रदानाय
७ योनाहादप्यूर्द्ध्वीभूय वव्रधे, तस्मिन्नेरण्डे योनाहोऽतीवाहृष्यत्। किन्तु
परदिनेऽरुणोदयकाले ईश्वरेण कीट एको निरूपितः स तमेरण्डं
८ ददंश, तेन स शुष्कीभूतः। अपरं सूर्य्योदयकाले ईश्वर उष्णं पूर्व्वीय-
वायुं नियुयुजे, ततो योनाहस्य मस्तके रौद्रेणाहते सोऽवासीदद् ईश्वरं
प्राणत्यागं याचित्वा चावादीत्, मम जीवनान्मरणं श्रेयः।
९ अनन्तरमीश्वरो योनाहं जगाद, तमेरण्डमधि तव क्रोधनं किं भद्रं?
१० सोऽवादीत्, मृत्युपर्य्यन्तं मम क्रोधनं भद्रं। तदा सदाप्रभु र्जगाद,
त्वं तमेरण्डमनुकम्पसे, तस्य कृते तु त्वया परिश्रमो नाकारि न त्वया वा
११ स वर्द्धितः। एकस्यां रजन्यां स उत्पन्न एकस्यां रजन्यां नष्टश्च। तर्ह्यहं
किं न तां महानगरीं नीनवीमनुकम्पेय, यस्यां दक्षिणवामहस्तयोः
प्रभेदं ज्ञातुमसमर्था विंशतिसहस्राधिकलक्षं मानवप्राणिनो बहवः
पशवश्च विद्यन्ते?